

PARTIZÁNSKA LÚKA

BRATISLAVA

IVAN JARINA

REVITALIZÁCIA AKO NOVÝ
SCENÁR UŽÍVANIA

Na úvod stručný popis lokality, aký nájdete v sprievodcoch po okolí Bratislavy. Lokalita Horná Mlynská dolina patrí medzi najznámejšie bratislavské rekreačné lokality a je súčasťou Bratislavského lesoparku. Nachádza sa na južnom okraji chránenej oblasti Malé Karpaty. Preteká ňou potok Vydrica. Zaujímavou technickou pamiatkou je sústava štyroch jazier vybudovaných v roku 1846 na pohon deviatich vydrických mlynov. Vodné mlyny sa tu spomínajú už v roku 1455, koncom 19. storočia však zanikli a ďalej slúžili ako výletné reštaurácie. Železnú studničku pomenovali podľa železitého prameňa, ktorý tu vyviera. Čoskoro sa stala kúpeľmi kráľa Ferdinanda. Prešporskí meštania tam vybudovali kúpeľný dom s reštauráciou, ktorý bol v minulosti asanovaný a kúpele Železná studnička zanikli [1]. Nezaniklo ale obľúbené výletné miesto Bratislavčanov, naopak, znovu oživa, opäť sa môžeme ísť člnkovať, posediť si a niečo si zajať a vypiť, alebo sa len poprechádzať v príjemnom prostredí.

Nástupným priestorom do lokality Železná studnička je Partizánska lúka, ktorá vzhľadom na svoju polohu, priamu väzbu na parkovisko pod Červeným mostom a neďaleké zástavky MHD na Patrónke bola často navštevovaná rodinami s malými deťmi. Moje deti už dávno odrástli a Partizánska lúka už nie je cieľom mojich vychádzok, ale potešil som sa, keď sa tento priestor začal upravovať. Páči sa mi aj spôsob, akým sa jej oživenie zrealizovalo. V prvom rade musím oceniť, že tak autor/autori, ako aj zadávateľ úlohy mali zmysel pre mieru a nepodľahli zvodom „urbanizovať“ toto územie. Zachovali pôvodný charakter lúky s pretekajúcim potokom, ktorý je nosný prírodný element územia doplnený rôznymi atrakciami najmä pre detských návštevníkov.

Snahou autora bolo navrhnuť nový scenár „používania“ tohto územia. Po oboch stranách potoka rozmiestnil rad objektov od takých, ktoré majú výrazne utilitárnu funkciu, ako napríklad odpadkové koše, až po výtvarne náročne riešené objekty detských preliezačiek, informačných tabúl a mostíkov. Objekty, ako bodové prvky, sú pospájané lineárnymi prvkami, ktoré reprezentujú chodníky s mozaikou kamennej dlažby, ale aj drevené chodníky, ktoré sprístupňujú ťažšie dostupné zákutia lúky a ponúkajú náznak dobrodružstva a možnosť

ARCH 06/08

REALIZÁCIE K TĚME

prechádzky v spoločenskej obuvi aj menej zdatným „turistom“. Treťou skupinou kompozičných prvkov sú priestory, hlavným je amfiteáter na severnom okraji lúky, ďalším je minifutbalové ihrisko, priestor s lavičkami a stojanmi na bicykle pri asfaltovom ihrisku i priestor studničky na južnom okraji lúky so zvlnenou kamennou dlažbou a drevenými „klobúkmi“.

Najnáročnejším objektom je prístrešok na stolovanie a grilovanie, umiestnený v strede lúky. Tu autor použil takmer všetky prvky, ktoré sa objavujú na ďalších objektoch, či je to informačná tabuľa alebo odpadkový kôš. Základná konštrukcia je drevený skelet, ktorého jednotlivé prvky nie sú spájané tradičnými tesárskymi spojmi, ale kovovými spojovacími prvkami. Z drevených lamiel vytvoril optickú ilúziu prístrešku alebo steny, ponúka ale aj možnosť sedenia pod strechou. Azda preto, že altánok/gril je akosi vzorkovnicou na „lúke“ použitých tvaroslovných prvkov, sa mi tento objekt zdá príliš komplikovaný, v porovnaní s vtípne riešenými drobnejšími objektmi od spomínaných informačných tabúľ a odpadkových košov až po preliezačky, hojdačky, šmýkačky, kladky... Mne sa páčili najmä jednotlivé mostíky, hlavne výtvarné oživenie ich strednej časti, ale aj nápad s drevenými chodníkmi alebo kamenné schody z parkoviska do areálu doplnené masívnym dreveným zábradlím i nepotrebnou rampou hlavne pre malých návštevníkov a ich dopravné prostriedky.

Myslím si, že autor sa v prípade návrhu revitalizácie Partizánskej lúky nespreneveril zásadám svojho ateliéru,

ktoré hlása, t. j. zachovať humánny rozmer architektúry a uprednostňovať prírodné materiály a tradíciu v modernom prevedení s netradičným použitím.

Na záver jedno malé odbočenie. Pred časom sa mi do rúk dostala zaujímavá kniha s názvom „Ako sa budovy učia“ /2/. O čom kniha je, prezrádza doplnenie nadpisu: „čo sa deje po tom, ako sú postavené“. Architektúru väčšinou vnímame ako niečo stále, nemenné a zrazu nás prekvapí, ak porovnáme obrázky jednej budovy v priebehu niekoľkých desiatich rokov, storočia alebo dokonca niekoľkých storočí. „Zhustenie“ času nám umožní pozorovať zmeny aj u budov postavených z tzv. stálych materiálov, ktoré v reálnom čase málokedy postrehneme. V „land architektúre“, ako ju nazýva architekt Jarina, autor síce pracuje s tradičnými stavebnými materiálmi: drevom a kameňom, ale v bezprostrednom kontexte s prírodnými prvkami, ktoré podliehajú permanentným premenám. Prostredie lúky sa mení ročnými obdobiami, ale podlieha i dlhodobjším premenám. Ak by som mal „land architektúru“ charakterizovať jedným slovom, asi by to slovo bolo *premenlivosť*.

Julián Kepl

Poznámky:

1 *Viac informácií nájdete v knihe BENYOVSZKY, Karl: Železná studnička. Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2005. Používa sa aj názov Železná studienka.*

2 *BRAND, Steward: How Buildings Learn – What happens after they're built, Viking, New York 1994*

REVITALIZÁCIA AREÁLU PARTIZÁNSKA LÚKA

ŽELEZNÁ STUDIENKA, BRATISLAVA

Investor: Hlavné mesto SR Bratislava – Mestské lesy v Bratislave

Autor: Ivan Jarina / ateliér van jarina, s.r.o.

Spoluatori: Martin Kubovský, Peter Rakšany

Spolupráca: Alžbeta Ondrušová, Ján Škotta, Joana Holčíková

Plocha areálu: 4,2 ha

Projekt: 2005 – 2006, realizácia: 2005 – 2006

Náklady: cca 50 mil. Sk

Foto: Alexander Trizuljak, Marián Vlašič

IVAN JARINA

Ivan Jarina *1965 Žilina_1989 FA SVŠT Bratislava

www.jarina.sk